

1. Волохова І. С. *Міжбюджетні відносини в Україні: сучасний стан та перспективи розвитку* / І. С. Волохова - Одеса: Атлант, 2010.- С.234.

Олег КОВАЛЬ

Тернопільський національний економічний університет

БЮДЖЕТНЕ ФІНАНСУВАННЯ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

В сучасних умовах роль освіти постійно зростає, вона стає необхідною умовою добробуту як окремої людини, так і суспільства в цілому. Система освіти збагачує людей знаннями, забезпечує загальну і професійну підготовку висококваліфікованих кадрів, перетворення інтелектуального потенціалу у інтелектуальний капітал. Адже освіта дає професійну підготовку, визначає характер діяльності людини, спосіб її життя, тобто зумовлює культуру споживання інноваційних товарів. А оскільки в сучасних умовах професійна перепідготовка, підвищення кваліфікації людини триває протягом всього її життя, то освіта є могутнім фактором інноваційного розвитку економіки. Розвинуті країни надають освіті не лише виключно національного, а й світового значення. Вони розробляють і широко впроваджують міжнародні освітянські проекти, які створюють базу для формування майбутнього наукового потенціалу [1, с. 90-91].

Освіта є і повинна залишатись одним із найвищих національних пріоритетів. Від її всебічного розвитку залежить примноження наукового та інтелектуального потенціалів. Для цього мають бути забезпечені однакові (і з кожним роком дедалі ширші) можливості в отриманні якісної освіти незалежно від доходів та матеріального стану. Держава має забезпечити доступність освіти для кожної людини незалежно від її соціального чи матеріального статусу. Через це в усьому світі держава й далі відіграє головну роль у фінансуванні освітньої галузі [2, с. 50].

На розвиток системи освіти в Україні спрямовуються значні матеріальні та фінансові ресурси. Головним джерелом фінансування освіти є державний та місцеві бюджети. Система освіти в нашій країні є єдиним комплексом послідовно пов'язаних між собою ланок виховання і навчання: дошкільне виховання, загальна середня освіта, позашкільне виховання, професійно-технічне навчання, середня спеціальна і вища освіта. Це закріплено в Законі України «Про освіту», прийнятому 23 травня 1991 року та у змінах і доповненнях від 23 березня 1996 року.

Видатки на освіту здійснюються за такими групами закладів і заходів:

- 1) дошкільна освіта;
- 2) загальна середня освіта;
- 3) заклади освіти для громадян, які потребують соціальної допомоги та реабілітації;
- 4) позашкільна освіта;
- 5) професійно-технічна освіта;
- 6) вища освіта;
- 7) післядипломна освіта;
- 8) інші заклади та заходи в галузі освіти [3, с. 464-466].

Аналіз видатків на освітню галузь дозволяє стверджувати, що протягом останніх років у нашій державі видатки на освіту змінювалися в абсолютному і у відносному значенні. Видатки Зведеного бюджету України на освіту можна простежити в таблиці 1.

Таблиця 1

Видатки Зведеного бюджету України на освіту у 2008-2011 рр., у % від загальної суми видатків [4]

Роки	Видатки зведеного бюджету на освіту (тис. грн.)	% від загальних видатків
2008	60959371,3	19,71
2009	66773557,9	21,72
2010	79826045,3	21,12
2011	86253554,8	20,69

*Наводяться дані видатків на освіту разом по загальному та спеціальному фондам.

Дані таблиці свідчать, що бюджетні видатки на освіту протягом 2008-2011 рр. у відносному значенні знизилися від 21,72% до 20,69%. Але говорячи про абсолютні показники, то тут спостерігалось зростання видатків на освіту. Так, у 2008 році видатки склали 60959371,3 тис. грн., у 2009 – 66773557,9 тис. грн., у 2010 – 79826045,3 тис. грн., у 2011 – 86253554,8 тис. грн. Це позитивний фактор для економічного стану держави та розвитку освіти, але вони нижчі ніж в країнах Європи. Динаміку бюджетного фінансування освіти у відсотках до загальної суми видатків можна простежити на рис. 1.

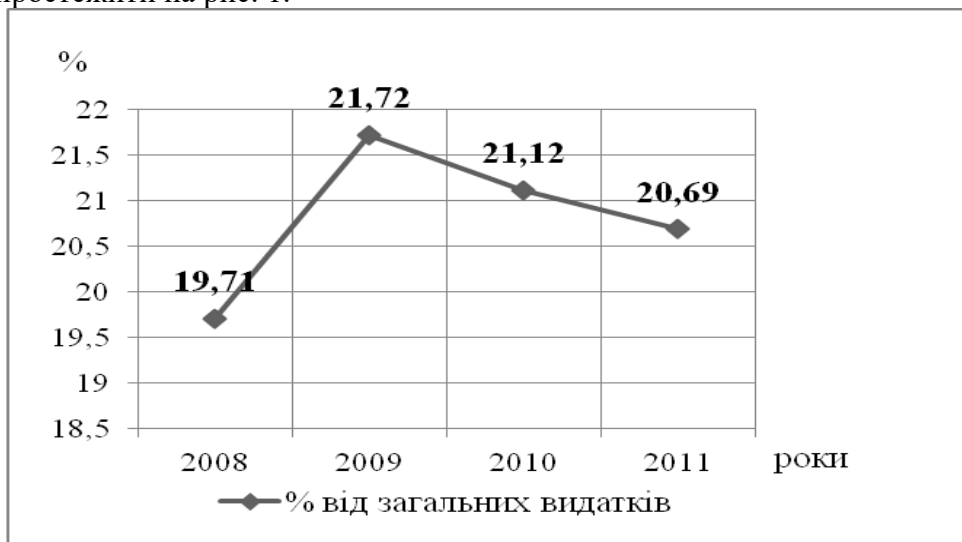

Рис. 1. Динаміка бюджетного фінансування освіти у % до загальної суми видатків Зведеного бюджету [4].

Отже, проаналізувавши динаміку бюджетного фінансування освіти, можна стверджувати, що видатки Зведеного бюджету на освіту за останні роки мають тенденцію до зростання. Це, безумовно, позитивний фактор як для розвитку освіти так і для економічного стану держави.

Ефективність діяльності будь-якої системи, і освіта тут не виключення, певною мірою залежить від обсягів фінансування. Бюджетне фінансування освіти стає все більш актуальним. В суспільстві стає пріоритетним чітке усвідомлення того, що освіта – це сфера здійснення соціально-економічних інвестицій, що мають надзвичайно важливе значення для забезпечення сталого розвитку суспільства [5, с. 128-129].

Можна запропонувати наступні заходи щодо збільшення бюджетного фінансування освіти:

- політика у галузі освіти має формуватися виходячи з вітчизняних традицій і соціально-економічної доцільності;
- держава повинна збільшити бюджетні видатки на освітянські програми;
- запровадити збільшений норматив при плануванні видатків на утримання бюджетних установ освіти;
- державі необхідно забезпечити економічну та фінансову стабільність системи освіти, яка може бути досягнута шляхом належного рівня фінансування.

Література

1. Затонацька Т. Проблеми бюджетного фінансування науки та освіти в Україні / Т. Затонацька // Світ фінансів. – 2007. – Вип.3. – С. 89-94.
2. Добровольська Л.М. Деякі аспекти державного фінансування вищої освіти / Л.М. Добровольська // Фінанси України. – 2003. – №8. – С. 50-54.
3. Бюджетний менеджмент: Підручник / [В.Федосов, В.Опарін, Л.Сафонова та ін.]; за заг. ред. В. Федосова. – К.: КНЕУ, 2004. – 864 с.
4. Річні звіти про виконання Державного та місцевих бюджетів України за 2008–2011 рр. Офіційний сайт Державної казначейської служби України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.treasury.gov.ua/main/uk/doccatalog/list?currDir=146477>
5. Андрущенко В.П. Роздуми про освіту: Статті. Нариси. Інтерв'ю / Андрущенко В.П. – К.: Знання України, 2004. – 738 с.